Број 173. У Новом Саду, у среду 11. (24.) августа 1910. Година XLV.

»Застава« излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску цкад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 пов. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново?

XIII.

Српско-хрватска коалиција машира под банов скут Али иде без музике и грује. Држи се што може већма зида. И не казује куда ће.

Све што је бан тражио, на то је коалиција пристала. А бан је тражио, да се хрватске странке из коалиције сједине и да склопе једну странку. Јер он неће да има посла са пуно разних странака. Сад је пристала на то и хрватска напредна странка. Изјавила је, да остаје на свом становишту демократизма. Само ће свој демократизам мало дотерати према садањим приликама. Ипак се зато она у ствари не мења, и како напушта своју досадању засебну страначку организацију и ствара с другим хрватским странкама нову јединствену странку.

Као што видите, овде свака реч копа оној другој речи очи. И остаје, бајаги, оно што је била и улази у нову хрватску странку. Остаје овца, али иде у курјаке. Сви други из коалиције решили су да ураде исто то.

Бан Томашић је, дакле, постигао циљ. И после тога се састала хрватско српска коалиција која је изјавила, да није ништа било. Све је по старом.

Ето шта кажу: „Хрватско-српска коалиција остаје и даље на свом становишту, да ће и даље остати заједно и заједно ући у изборе.“

Видите ли како је то лепо казано: „Остаје и даље на свом становишту.“ Али не каже да остаје и даље на свом начелном становишту. Него стоји на становишту, да ће и даље „остати заједно и заједно ући у изборе.“

Али куда ићи заједно, браћо драга? Да ли са баном или против бана? Јасно не кажу, али даље веле, да ће „наставити започети посао.“ Много су они починали, али су у последње време почели помагати бана Томашића и Куена. И то не значи друго но то. Кажу: — Надамо се, да ће закључци хрватске странке права и хрватске напредне странке имати жељена успеха да се сви хрватски елементи склопе у једну јединствену хрватску странку, која ће са српском самосталном странком наставити започети рад.

И то све треба да изгледа, као да се није ништа догодило. И као да ће Прибићевић и другови ући и опет у сабор. Та да, то остаје бану Томашићу.

То је све стара политика хрватско српске коалиције. Преврћу се да се све праши, а увек тврде да то све није ништа и да су они који су и били. То су ти, који једно говоре а друго потајно раде, само што се данас не усуђују да говоре на сва уста као пре, јер бан Томашић то не трпи. Он је заповедио: Сложите се ви Хрвати у једну јединствену странку. А гледајте, да се не разбијете са Србима, који признају да су исто што и ви, и који ми се допадају.

То је била лозинка и она се лепо испуњава.

* * *

Беч нема меса. Скупо је. Тако скупо, као да га и нема. И сад се гладне Бечлије узбуниле. Кажу: Ово је све због угарске политике. Па до врага и та заједница с Угарском, ако ми због ње не можемо да једемо меса. А Угарска каже: Кад сте ви удесили да ми тако скупо плаћамо ваше крпе, ваше лутке и пајаце, плаћајте ви сад и наше месо. А богме ми то месо и у Угарској не једемо јевтиније.

Но ово је још добро. Али ако ускоро не увидимо, да ово наше стање између Угарске и Аустрије никако не ваља, не само да нећемо имати меса, него ће доћи време кад неће бити ни доста — хлеба.

* * *

Хрибар је био до сад пет пути једно за друго у Љубљани градски начелник. Сад су га бирали грађани Љубљане, браћа Словенци и по шести пут. Бирали су га зато, што под њим могу да се развијају и напредују.

Но влада је предложила краљу да сад шести пут не потврди избор Хрибаров. А то зато, јер се не допада Немцима словенски градски начелник који не гњечи Словене. Краљ је учинио по предлогу владе.

Нека Немци Аустрије само тако продуже. А кад будемо један другог задржавали у напретку, и потискујемо и Хрибаре, слабо ће јести и они у Бечу меса.

Аустријско министаротво и скупоћа меса.

После силних и дугих саветовања, аустријска влада у министарској седници, донела је своје одлуке, којима мисли, да ће се моћи нешто учинити, да се скупоћи меса стане на пут. Те су мере, као што се дало предвидети, врло половне, и тешко да ће донети иоле већег олакшања и побољшања. Аустријска влада од тога није смела даље, јер је спутана трговачким уговорима и другим приликама.

Одбила је захтев, да се забрани извоз стоке и марве у Немачку и друге земље. Износи, како се то противи трговачким уговорима и како би довело до тузавица и ствар јако отезало, јер би речене силе устале одлучно против извоза из Аустроугарске. А забрана би штетила и многе кругове и сталеже монархије. То дакле не иде из правних, економских и политичких разлога.

Аустријска је влада у том питању решила ово: Како ће трговачки уговор Аустрије и Угарске са Румунијом бити већ 1. септембра одобрен, то да се учине све потребне мере, да се из Румуније месо што пре отпочне увозити. Док се пограничне кланице не подигну, прибећиће се привременим мерама. Да би уважање меса из Румуније и Србије што више олакшано било, позвато је аустријско дунавско паробродско друштво, а тако исто и јужно немачко паробродско друштво, да поднесу своје понуде за превоз меса из Србије и Румуније у леденим (разлађеним одељима).

Аустријска влада ставиће се одмах у везу са угарском владом да увоз меса из Србије отпочне, још пре коначне потврде трговачког уговора на овом, ако је могуће најкасније 1. октобра. Количина увоженог меса из Србије биће као што је у уговору.

Осим што ће се убрзати трговачки уговори са Србијом и Румунијом, пустиће се у извесној количини увоз рогата марве и свиња из Италије, Низоземске и Француске. Поред тога ће се порадити да се по могућству што више стоке и марве развози из Босне и Херцеговине.

И питање о увозу меса из Аргентиније проучиће се што основније и што пре.

Осим тога смањиће се и таксе на железницама, да би се извоз из унутарњих општина што више олакшао и подигао.

То је, ево, што аустријска влада може да учини. Даље од тога она не може и неће. Види да је то мало врло, али позива и општине, да и оне са своје стране учине све, да месо постане јевтинијим. Тражи од представника општинских, да реше у свом делокругу, да се вашаришни трошкови (намети) снизе или укину, те тиме омогуће лакши промет. Од бечке општине траж , још да свој средишњи вашар раздели, те створи вашаре по срезовима својим. У бечком грађанству су ова одређења владе аустријске примљена врло неповољно. Види се у њима нека половност, која неће донети бог зна какве помоћи, а најмање учинити, да се данашњем великом злу, ужасној скупоћи меса стане на пут. Питање ово неће бити решено тиме, и долазиће до нових тузавица Оно се са дневног реда не да скинути, док се не реши из основе. У Бечу се грађанство већ спрема да јавно протестује против тих половних мера аустријске владе и све се више чују гласови, да ће се том злу само тако помоћи, ако се пусти слободан увоз живе стоке и марве из Србије и Аустроугарске. Наравно да ће се влада против тога борити, до год узможе и попустиће ако узмора само.

Аустријска влада против Словенаца.

Као што смо већ јавили у Љубљани је већ по шести пут изабран за градског начелника, словеначки народни посланик, Хрибар. Одмах по избору почело се говорити, да ће аустријска влада предложити владару, да не потврди избор Хрибара. Као разлог истицано је, што је под градоначелништвом Хрибаревим долазило у Љубљани до демонстрација против Немаца, а овамо су баш Немци својом дрскошћу на сваком кораку изазивали Словенце. Гласови, да избор Хрибарев за градског начелника неће бити потврђен, обистинио се. Јуче је у Љубљани објављено, да владар по предлогу аустријске владе није потврдио Хрибара за љубљанског градског начелника. Та објава изазвала је силно огорчење међу љубљанским грађанством, које је тиме до срца увређено. Власти страхују, да ће доћи до бурних демонстрација, те је војска у приправности, а у намесниковој палати су прикупљени многи жандарми. Љубљанско грађанство хоће да бира Хрибара све дотле, док га год владар не потврди.

Догађаји у Турској.

У Цариграду је министар спољних послова одговорио Грипарису, грчком посланику, на његов протест због бојкота, да је порта чинила све што је могла да се бојкот заврши и да и Грчка треба да припомогне да се бојкот заустави својим држањем у критском питању. — Листови јављају, да је министар унутрашњих дела наредио властима у унутрашњости, да предају ратним судовима она лица, која се противе примени закона о црквама у Македонији.

Поп Рацко у шкрипу.

Познати инђијски поп шпекулант, прозвани Рацко, дипа се по „Бранику“ због наше белешке: „Како самосталци раде за народ?“ Не признаје, да су самосталци Матијевић и другови му, који дрмају Савезом српских земљорадничких задруга. Па који су враг кад дају новаца и помажу самосталну странку најздашније! Та они су и удесили ону клеветничку борбу против радикалне странке не би ли се дочепали земље српских манастира на штету српске сиротиње. Поп Рацко нам подмеће, да смо ми рекли, да је земља манастира Крушедола са 50 круна по јутру скупа. Ни смо ми то казали! Него смо устали против тога, што ће Савез узимати по јутру 18 круна, па ће се та земља давати по

68 круна. То значи, да ће Савез натоварити сиротињи 36.000 круна годишње, а из тих 36.000 круна добиваће награду разни готовани, па међу њима и поп Рацко. Зато се толико и дере и клевета радикалну странку. Ако је сиротиња морала тих 36.000 круна да доплати Савезу, није ли поштеније било, да их је дала народним фондовима? Да би Савез могао да награди своје готоване, он ће одерати српску сиротињу са 36 000 круна годишње, па ће за 12 година српску школу закинути са 432.000 круна. То смо рекли — и то је истина! Бадава се прећака поп Рацко, а ми знамо да му је стало до оне готованске награде. Још смо и то додали, да поп Рацко не може бити и члан саборског одбора и надзорник закупа крушедолске земље, јер су ту по среди два противна интереса. Али поп Рацку су потребне и дијурне и награда. Сада је непрестано на путу и по Карловцима и бере дијурне!

Још поп Рацко прети рачунима! Да, поп Рацко, чуће се за ваше самосталске рачуне и дијурне. А чуће се и рачун листа „Србобрана“, који је за један једини оглас у ствари манастирске земље наплатио од централне касе 300 круна. Чуће се и рачуни попа Рацка, Васе Муачевића и других. А чуће се и рачун за преглед манастирске штампарије, који износи преко 1000 круна. Све ће се то чути, поп Рацко, само Боже здравља дај! А неће се оставити некажњено ни отимање 36.000 круна годишње од српске сиротиње. Па ће онда српски народ видети, да је самосталска куца лајала себе ради. Само се добро спреми — поп Рацко. Биће трке да се приповеда!

Још увек ћуте.

Добили смо најновији број „Привредника“, али у њему не нађосмо одговор на наше чланке „Зар се тако помаже народ?“ и „Напоље из рупе“. Тиче се купа земље у Петровом Селу, где је једна компанија шпекуланата одерала са грбаче српској сиротињи 220.000 круна. Ћути „Привредник“, а ћуте и „Србобран“, „Браник“ и њихови кучићи, иначе браниоци арендаторско-зеленашке странке. Чекаћемо још неко време, ваљда ћемо ипак дочекати одговор. Нећемо да осудимо ту господу, док их не саслушамо. Али ако буду још дуго ћутали, мораћемо све да објаснимо српском народу и сами. Свакако пак треба господа да изађу напоље из рупе, па да нам кажу и то, је ли истина, да Ђермановић није више управник Савеза? Ако је истина, је ли сам одступио или је отпуштен?

Утекао „велики пријатељ“ цара Виљема.

Када је недавно Мадриз проглашен за председника америчке републике Никарагве, немачки цар Виљем поздравио га је својеручним писмом, у коме га је назвао „својим великим пријатељем“. Ради тога су у Сједињеним Државама Северне Америке, били много узрујани. Поступак тај цара Виљема сматрали су да је управљен против њих. Међутим „велики пријатељ“ цара Виљема, крај свег тог одликовања, није се дуго одржао у председничкој столици. Ових дана је устанички вођа Естрада заузео град Гранаду и „велики пријатељ“ цара Виљема лепо се покупи, те стругне заједно са својом породицом. Претог се одрекао свог великог звања и именовао својим наследником никог другог, него баш самог устанског вођу Естраду. Ну Естрада се није тиме задовољио, него је са својом војском пошао у потеру за „великим пријатељем“ цара Виљема и данас стоји пред зидинама града Манагве. Немачки пар Виљем неће притећи у помоћ свом „великом пријатељу.“

Бегунци из Маћедоније.

Из Софије јављају: Отоманска влада известила је бугарску владу, да је наредила најстрожију истрагу да се пронађу и казне они, који су вршили насиља за време разоружања. Бегунци, који су нашли склоништа у Бугарској, могу се слободно вратити и неће бити гоњени ни кажњени за дело бегства. Турски посланик у Софији даће у овом смислу најформалнија уверења депутацији бегунаца. Повратак бегунаца извршиће се на тачкама, које буду одредиле обе владе, а на основу спискова које ће саставити бугарске власти.

Несигурност у Санџаку

Данас је несигурност у Санџаку Новопазарском већа но икада до сада. Читаве пљачкашке чете, готово не гоњене од власти, смуцају се на све стране пљачкајући путнике и отимајући им коње које после сербез на пазарима продају као свој сопствени мал. Неколицина српских трговаца, који су водили разгранату трговину по Санџаку, нису се ни смели усудити да овога лета тамо оду. Према свему томе изгледа, да ће и она мала група излетника који су хтели, да одевени у сеоско одело и на коњима, отпутују из Шумадије преко Санџака на Цетиње, на прославу кнежеву, морати да одустане од овог вратоломног и опасног пута.

Бегунци из Херцеговине.

Читамо у београдским листовима: Ономад, 2. ов. м., пребегли су у Србију преко Јавора Јозеф Кала и Јанош Чонко, који су служили као војници у 6 пуку у Билећи, у Херцеговини.

Њих двојица су побегли из свога гарнизона још 26. пр. м. и неколико дана су се пребијали по брдима, док су успели да ускоче у Србију. А као повод за то бегство наводе велика злостављања, која су морали трпети од својих официра. Јуче су њих двојица спроведени у управу града Београда, и сутра ће бити послани у унутрашњост, у место које им је одређено за становање.

Ужасне врућине.

У нашим крајевима готово је највећа врућина око половине августа. Ове године је баш доследно време, јер су ово неколико дана таке велике врућине, да се већ једва могу издржати. У Пешти је ово дана била врућина у ладу 28° Реумирових.

Француски министар-председник се жени.

Више листова у Паризу донели су, да се министар-председник Аристид Бриан, који је већ прилично стар човек, жени. Млада му је ћерка једног богатог фабриканта у Паризу, стара је 24 године. Верење ће им објавити за најкраће време званичне новине.

Сретни држављани.

Врло су сретни држављани Минесоте у Северној Америци, јер су финансијалне прилике те државе тако повољне, да од 1912. године већ више неће плаћати држављани никакав порез. Већ ове године износио суфишак државне благајне 25 милиона круна. Гувернер је зато наредио, да се тих 25 милиона круна урачунају у порез за год 1912.

Глишићев гроб.

Кроз који дан биће готов нови гроб на српском православном гробљу у Дубровнику, у који ће се пренети ковчег са посмртним остатцима Милована Ђ. Глишића, књижевника и тврца наше сеоске приповетке. Тај гроб, заједно са споменником који се диже над њим, израђује се о трошку српске владе, а налази се на највиднијем месту у томе гробљу. Глишић је, као што је познато, умро у Дубровнику јануара 1908. године. Срби Дубровчани ожалили су га најдрачније, а његов гроб поштују и сећају га се више но ми гробова неких својих књижевника, који леже сахрањени у срд Београда.

Немуслимани официри у турској војсци.

Решењем министарског савета у Цариграду, узеће се у војну академију и немуслимани. Интересантно је, да се и у томе прави разлика између муслимана и немуслимана, јер се ограничава број немуслимана на 25 од сто од целокупног броја ђака. Према томе примаће се: од Грка 8 од сто, од Јермена 7 од сто, од Јевреја 4 од сто, од Бугара 3 од сто, од Срба 2 од сто и од Влаха 1 од сто. Ове цифре најбоље показују, како се разлика прави чак и међу немуслиманима, а нарочито у погледу Јевреја.

Појединости о затвореним бугарашима.

Како софијски „Ден“ јавља, истрагом над недавна овде затвореним бугарашима, нађена је код Мише књижара, копија од молбе за помоћ коју је упутио бугарском краљу. Исти лист јавља, да је састављен списак, по коме се од 250 скопских бугараша има да тражи накнадно оружје због чега су се многи врло уплашили.

Време

Према телеграфском извештају од 10. августа може се очекивати промењиво, благо време, местимице киша,

Одговорни уредник
Константин Брадваревић.

Трговина.

Будимпешта, 10. авг. 1910. г.

(Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве каквоће 14 к. 55 п. до 14 к. 65 п.

Раж средње каквоће 14 к. 35 п. до 14 к. 50 п.

Јечам за храну 13 к. 40 п. до 14 к — пов.

Јечам за пивске циљ — к. — п. до — к. — п.

Зоб прве каквоће 14 к. 80 п. до 15 к. 40 п.

Зоб средње каквоће 14 к. 40 п. до 14 к. 70 п.

Кукуруз домаћи 11 к. 30 п. до 11 к. 45 п.

Ове од 100 кила.

Термини.

Жито за октобар 19 к. 76 п. до 19 к. 78 п.

Раж за октобар 1910. 14 к. 75 п. до 14 к. 80 п.

Кукуруз за мај 1910. 11 к. 48 пот до 11 к. 50 п.

ОБЈАВА.

Овим **објављујем** свим **заводима**, као и приватним **особама**, да на мој потпис или пак моје име, не да никоме ништа, јер у противном случају ја нећу платити, нити исти дуг признати.

Нови Сад, 3/VIII. 1910.

Никола Жикић.

1076 3—3

Берберска радња
НА ПРОДАЈУ.

Због породичних околности, продаје се **јефтино** берберска радња. За услове и цену упитати у Новом Саду, **Херцег Јене** улица бр. 29. 1086 3—3

ТАЈНО! ЦУРЕЊЕ ПЕЧЕЊЕ

и све болести **мјехура** лечи **сигурно GONOTOL**, како доказују **признанице**. Гонотол се једе, дакле нема **шприцања**. 3 лончића за 12 круна шаље **дневно** без даљег **трошка** поузећем **лекарна „SALVATOR“ RUMA** br. 150. Slavonia. 370 24 -100

Воскарски радник

који је вешт у прављењу свећа, може одмах стално место добити код

Мите Николајевића

1065 3 3 воскара у Панчеву.

Пинтерска радња
СВЕТИСЛАВА ПАНДУРЕВА
у Панчеву јабучка ул. бр. 43.
нуди **јефтино нови бурари**, бурад су добро израђена и добро окована и врло јака, и то од 25 литри па на више до 900 литри. Свега имадем до 200 комада **на продају**.

1 10 2—3

Продаје земљу!

Српска Честичарска Задруга у Ђурђеву (Sajkásgyörgye) продаје на вечито под врло повољним условима следећу своју земљу и то:

I. У мошоринском атару 27 јутара на једном месту.

II. У гардиновачком атару, у парцелама по 11 јутара, 6½ јутара и 3 јутра; земље су једна код друге наблизу.

III. У ковиљском атару 9 јутара на једном месту.

Сва земља је врло добра и за сваки усев врло погодна. Ко жели исту купити, нека се за цену и услове обрати на потписани завод.

Управа
Честичарске Задруге
1103 2—2 Sajkásgyörgye.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.